

הא' שמעוני: בשם כגון אֶשְׁקֶלֶן מבטאים הכול שווא נע.
הא' ייבין: יש רק שתי דרכים: לסמן את השווא הנע תמיד, או שלא לסמן לעולם.
אין כאן מקום לפשרות.
הא' סלושין: תרגום השבעים מסמן בדרך כלל את השווא הנע בתעתיק השמות.
הא' טורסיני: אין ללכת לא אחר לשון הרחוב, ולא אחר תרגום השבעים, שלא היה לפנייהם ניקוד. עלינו לכתוב את המלה כמו שהיא נהגית במבטא איטי, ולא כמו שהיא נשמעת בדיבור הרהוט. שלא לסמן כלל – זה יביא לידי צורות מכוערות בכתיב (כגון Hashshkhuna, Hatstsfoni). לסמן במקום זה ושלא לסמן במקום אחר, כהצעת הא' כהן – כלומר לסמן רק באותיות מוספות שבראש התיבה, בלמניר, ביו"ד, לפני א ולפני ע, שווא שני של שני שוואים רצופים שבתוך התיבה – זו תורה מסובכת. וכי תמיד אנו בטוחים מה שורשי ומה מוסף? מה דינה של ה' במלה "תְּמִינָה"? מוספת או (כפי שהוכחתי אני) שורשית? והרי עיקר התעתיק הוא בשמות פרטיים, וכאן ודאי שלא תמיד ברורה האטימולוגיה. אין לקבוע כללים מסובכים. נראה אפוא, שעלינו לסמן כל שווא נע. מי שאינו מבטאו – אל יבטא. גם בגרמנית אין מבטאים e במילים כגון schreiben, אע"פ שהכול כותבים אותה.

בהצבעה על סעיף זה הצביעו 9 חברים בעד סימון כל שווא נע – e;
1 הצביע בעד סימון מקצת שוואים נעים (לפי ההבחנה, שהובעה בוויכוח); לא היה איש שהצביע בעד ההצעה שלא לסמן שווא נע בכלל.
ברוב דעות הוחלט אפוא, שכל שווא נע יסומן בתעתיק e.

הישיבה הארבע-עשרה

ביום ו' בטבת תשט"ז בשעה 12:30-1:45 אחר הצהריים באולם הישיבות של עיריית ירושלים. הגנכחים: החברים האדונים בן-חיים, בנעט, ברקוביץ, הזו, טורסיני (יו"ר), ייבין, כהן, פולוצקי, ריבלין, שירמן, שמעוני. חבר הכבוד הא' סלושין.
החברים הדיועצים האדונים ברגרין, לייבל, מירסקי, מלמד, שלי. המנהל האמרכלי הא' מנור.
חברי המזכירות המדעית האדונים איתן, דותן, מדן.
האדונים אורבך, בורלא, ברנון, הלקין, וויסלבסקי, ינון, פריץ, שנהר ושניאור הצטרדקו על היעדרם.

- סדר היום: א. בחירת חברים וחברים-דיועצים
 - ב. דיון בכללי התעתיק מעברית לכתב לאטיני.
- א. בהצבעה נבחרו לחברי האקדמיה האדונים:
חיים אריה גינזברג (ניריורק)
שאל ליברמן (ניריורק)
יחזקאל קוטשר

בהצבעה נבחרו לחברים יועצים האדונים:

שרגא אירמאי

ישראל אפרת

אברהם קריב

הוחלט לחזור ולמנות את הוועדה שהכינה את הצעת הבחירות האלה, שתדון גם בהמשך הבחירות.

ב. הא' טוֹרְסִינִי: עוד נשאר לנו להכרעה סעיף 9 בכללי התעתיק, וזה לשון ההצעה:

9. הדגש החזק יסומן תמיד בהכפלת העיצור: Tammuz, Haggalil (תמוז, הגליל).

לדעתי רצוי להפריד את ה"א הידיעה בשמות כגון "הגליל", ולכתבה בתעתיק כתיבה מחוברת במקף אל עיקר השם, ועלידי כך נוכל להימנע מהכפלת העיצור הראשון של גוף המלה: Ha-Galil.

הא' בְּרִחִים: אין כאן עניין לה"א הידיעה כלבד אלא גם לשאר התחיליות המוספות, כגון בכל"ם, למשל בשם העיתון "במחנה".

הא' טוֹרְסִינִי: גם מלה כגון "במחנה", כל עוד לא הפכה לשם פרטי, נעתיק בהפרדת התחילית כתיבות נפרדות.

הא' כהן: שמות פרטיים תלויים ברצון בעליהם, אם לכתבם תיבה אחת או שתי תיבות מוקפות.

הא' בְּרִחִים: הקשיים בשאלת ההכפלה של העיצור הדגוש דומים במקצת לקשיים, שהזכרתי בדיון על השווא הנע, והם תוצאה מן ההחלטה להעתיק עיצורים אחרים בשתי אותיות לאטיניות כנגד אות עברית, כגון sh, ts. עלידי הכפלת העיצור הדגוש יבואו לפעמים ארבע אותיות עיצוריות רצופות, כגון: Hatstsofe, Hashshitta.

הא' כהן: אין להכפיל עיצור הנכתב בשתי אותיות: sh, ts.

הא' טוֹרְסִינִי: יש להבחין בין העתקת צירוף מלים רגיל, שעדיין לא נעשה שם פרטי, פִּירְמָה, ובין העתקת שם, הפותח בה"א הידיעה, שבו נתמוגה ה"א עם העצם העיקרי לשם פרטי אחד, לפירמה. בצירופים מן הסוג הראשון נראית ה"א בהרגשתו של הלועז כמלה נפרדת, כגון Ha-Qibbutz Ha-Meuḥad. בשמות מן הסוג השני יש מקום לצירוף ה"א הידיעה אל גוף השם, כגון Heatid, Haarets.

הא' ייבין: אנו מעתיקים עברית ולא לועזית. בלעז ה"ארטיקל" הוא מלה נפרדת; the man הן שתי תיבות. בעברית אין "ארטיקל". רק חכמי הגויים ראו את ה"א הידיעה כ"ארטיקל", ואין לנו להיגרר אחריהם ואחר הרגלם בתעתיק הערבית, שבו הפרידו את "אל" וכתבוה כתיבה לחוד. "הדגל", למשל, היא תיבה אחת, ואין להפרידה לשתיים. יש חלק ביישוב, שאינו מביע את הדגש. אפשר ללכת אחרי חלק זה; אבל אם אנו מניחים, שיש לבטא את הדגש ולציין בתעתיק, הרי יש לבטאו ולציין בכל מקום. אין כל אסון בהכפלה, כגון: Haggalil, Hashshitta.

הא' פולוצקי: עלידי כתיבת אות גדולה בראש השם אנו מבליטים יותר מדיי את ה"א הידיעה ומטשטשים את האות הראשונה של גוף המלה.

הא' טוֹרְסִינִי: אמנם בעברית נכתבת ה"א הידיעה עם גוף המלה, לא משום שהורגש הצירוף כמלה אחת, אלא הואיל והה"א היא תיבה קצרה בת אות אחת, משום כך נתחברה. אילו הייתה זו תיבה יותר ארוכה, ודאי הייתה נכתבת לחוד. הסיבה: אין העברית כותבת אות אחת לעצמה.

אין השאלה דומה לשאלת השווא. שאלת השווא עלולה לגרום בלבול בין הכותבים, ואילו ה"א או בכל"ם (עם ה"א הידיעה) לא תגרוטנה זאת. הן תורגשות כמשהו נפרד מגוף המלה. ללועזי יש להראות "השבת" – Ha-Shabbat אחרת לא יראה כאן את המלה שָׁבַת המובנת לו. מצד הדקדוק היה אפשר לכתוב Hag-Galil ולשמור עלידי כך על ההכפלה, אבל אין זה מעשי.

הא' בן־חיים: אי אפשר שתופרד ה"א הידיעה מגוף התיבה, שכן היא מטבעה גורמת הכפלה. ואסור לנו להתעלם מקושי מעשי, שעלול להיווצר עלידי הפרדת ה"א מגוף התיבה. יש בשימוש ספר מלפונים הכתוב אנגלית. היכן ימצאו בו השמות, הפותחים בה"א הידיעה? באות ה"א או באות שאחריה? הדרך היחידה להימנע מקושי מסובך זה היא שלא להפריד את ה"א מגוף המלה.

ואם אנו באים להפריד בין האות המוספת בתחילה ובין גוף התיבה, איך נכתוב את שם הספר "ויקרא". הנפריד את וי"ו החיבור משאר התיבה?

הא' טוֹרְסִינִי: זה עניין אחר. זהו שם פרטי, שחלקיו נתמזגו לשם אחד. הא' כהן: יש להוציא מן הכלל עוד סוג אחד של שמות: השמות המסתיימים ב־יה, יון שהכתיב הלאטיני נוהג להעתיקם ion, ia, כגון Zion, Moria. לפי השיטה המוצעת נצטרך לכתבם Tsiyyon, Moriyya. זה יקלקל את הקריאה ואת הצורה. עלינו לקבל את הצורות הנכתבות בלאטינית כמקובל, ורק לתקן בהן את ההכרחי. בלאטינית הכפילו עיצורים, כגון Cabbala, Sabbat. אבל לא הכפילו את הויד' הדגושה. ואף אנו לא נכפיל את האותיות ts, sh ואף לא את w, y, שהן כפולות מטילא מעצם טיבן. ללמד ללועזי, שבעברית כתוב כאן דגש – אין צורך.

הא' טוֹרְסִינִי: ודאי, אם אנו כותבים אנגלית או צרפתית וכדומה, נכתוב את השמות בעלי מסורת הכתיב כמסורתן בלשונות אלו. אך כשאנו כותבים עברית, עלינו לציין אף בתעתיק את הדגש.

נצביע קודם כל על הכלל העיקרי: דגש חזק יובע בתעתיק על־ידי אות מוכפלת.

בהצבעה נתקבל הכלל העיקרי פה אחד.

הא' טוֹרְסִינִי: נצביע עכשיו על הצעת הא' כהן, שלפיה לא יוכפלו w והויד' הדגושה שאחר חריק.

הא' בן־חיים: אי אפשר לתת כללים עממיים לשיעורין, שכאן מכפילים וכאן אין מכפילים.

בהצבעה נדחתה הצעת הא' כהן ב־5 קולות לעומת 4.

הוחלט אפוא, שאף העיצורים w, y הדגושים יוכפלו בתעתיק.

הא' טוֹרְסִינִי: נעמיד עכשיו להצבעה את השאלה אם להפריד את ה"א הידיעה ושאר אותיות השימוש שבראש מגוף התיבה, פרט לשמות פרטיים, שבהם התמזגה ה"א הידיעה עם גוף המלה, ואינה תורגשת עוד כדבר לעצמו.

ההצעה להפריד את ה"א הידיעה ושאר אותיות השימוש מגוף המלה (פרט לשמות פרטיים, שאות השימוש התמזגה בהם עם גוף המלה) נתקבלה ב־7 קולות נגד 3.

הא' טוֹרְסִינִי: עלינו להצביע עוד על הצעת הא' כהן, שלא להכפיל את העיצורים ts, sh אפילו בתוך התיבה.

הא' שירמן: אף־על־פי שאני מחייב את הכפלת האות הדגושה, מכל מקום